

ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565¹

พ.ต.ท. จุลชิต พรหมเพียงชัย²

กระท่อม (Kratom) หรือชื่ออื่น ๆ เช่น ท่อม อีถ่าง มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ คือ *Mitragyna Speciosa* Korth เป็นพืชยืนต้นขนาดใหญ่ปานกลาง ที่มีความสูงประมาณ 10-15 เมตร จะพบได้ในบางจังหวัดของภาคกลาง เช่น จังหวัดปทุมธานี แต่ส่วนมากจะพบในป่าธรรมชาติบริเวณภาคใต้ เช่น สงขลา สุราษฎร์ธานี ยะลา นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี และบริเวณเขตตอนบนของประเทศมาเลเซีย ลักษณะของใบกระท่อมมีลักษณะคล้ายกันกับใบกระดังงา มีทั้งชนิดก้านใบที่เป็นสีแดงและก้านใบสีเขียว ใบเป็นใบเดี่ยวสีเขียว เรียงตัวเป็นคู่ตรงข้าม แผ่นใบขนาดกว้างประมาณ 5-10 เซนติเมตร ยาวประมาณ 8-14 เซนติเมตร

ซึ่งจะพบสารเสพติดได้ที่ใบ โดยสารเสพติดที่พบนั้นคือ ไมทราจีนิน (Mitragynine) เป็นสารจำพวกอัลคาลอยด์ที่ออกฤทธิ์กดประสาทส่วนกลาง (CNS Mitragynine) เช่นเดียวกับยาเสพติดกลุ่มเดียวกัน เช่น Psilocybin LSD และยาบ้า วิเคราะห์โดยทั่วไป คือ เคี้ยวใบสดหรือบดใบแห้งให้เป็นผง ละลายน้ำดื่ม ส่วนมากจะเคี้ยวครั้งละ 2-3 ใบ และดื่มน้ำอุ่น กาแฟร้อน หรือชาร้อนตาม หลังเคี้ยวใบกระท่อมไปประมาณ 5-10 นาที จะมีอาการกระปรี้กระเปร่า รู้สึกเป็นสุข รู้สึกไม่หิว ไม่อยากอาหาร กระท่อมจะไปกดความรู้สึกเมื่อยล้าขณะทำงาน จะทำให้สามารถทำงานได้นานและทนแดดมากขึ้น ชาวบ้านและกลุ่มผู้ใช้แรงงานทางภาคใต้ เช่น ชาวสวนยาง ชาวนา ชาวไร่ มีการใช้หรือการบริโภคใบกระท่อมมาตั้งแต่ดั้งเดิม ทั้งยังใช้เป็นยารักษาโรค และใช้ในการสังสรรค์กับเพื่อน ๆ พืชกระท่อมจึงเป็นพืชที่มีความเกี่ยวข้องและแสดงออกถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นทางภาคใต้อย่างชัดเจน ทั้งในด้านที่ใช้เป็นเครื่องเสริมแรงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ใช้เป็นยารักษาโรค เป็นของขบเคี้ยวหรือเป็นของกินเพื่อด้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยือน ตลอดจนการใช้เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนกิจกรรม สร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคม

ถ้าเสพพืชกระท่อมในปริมาณมาก ๆ จะทำให้เกิดอาการมึนงง และคลื่นไส้ อาเจียน หรือเรียกว่าอาการเมากระท่อม และในรายที่เสพมาก ๆ หรือเสพมาเป็นเวลานาน ในบางรายอาจมีอาการหวาดระแวง วิตกกังวล เห็นภาพหลอน คิดว่าจะมีคนมาทำร้ายตน พุดจาไม่รู้เรื่อง อาการที่พบบ่อยเมื่อหยุดเสพกระท่อม คือ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อและกระดูก ไม่มีแรง แขนขากระดูก อ่อนเพลียไม่สามารถทำงานได้ มีอารมณ์ซึมเศร้า น้ำมูกน้ำตาไหล ก้าวร้าว นอนไม่หลับ ร่างกายมีอุณหภูมิสูงผิดปกติ ถ่ายเหลวมากผิดปกติ ไม่อยากอาหาร คลื่นไส้ อาเจียน กระวนกระวาย

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอุทัยธานี

โดยในปัจจุบันมีปัญหาการแพร่ระบาดของใบกระท่อมในกลุ่มนักเรียนและกลุ่มวัยรุ่น เพราะใบกระท่อมมีราคาที่ถูก สามารถทำให้เกิดอาการเคลิบเคลิ้มได้เช่นเดียวกับสารเสพติดอื่น ๆ โดยมักจะนิยมนำน้ำกระท่อมดื่มผสมกับน้ำโค้ก หรือน้ำอัดลมอื่น ๆ ยากันยุง ยาแก้ไอ หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือที่เรียกว่า 4x100

การควบคุมพืชกระท่อมตามกฎหมายในประเทศไทย ปรากฏครั้งแรกในปี พ.ศ. 2486 ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่ประกาศควบคุมการใช้พืชกระท่อม โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2486 ที่ระบุห้ามเสพ ห้ามครอบครอง ห้ามปลูก รวมทั้งห้ามจำหน่ายใบกระท่อม ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 ระบุให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และปี พ.ศ. 2564 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ได้ประกาศกำหนดให้ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2564 เป็นต้นมา ทั้งนี้การแปรรูปพืชกระท่อม นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือ เป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ยา อาหาร สมุนไพร เครื่องสำอาง ซึ่งผู้ผลิตจะต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ด้วย ในปี พ.ศ. 2565 พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2564 กำหนดการควบคุมพืชกระท่อมเป็นการเฉพาะโดยอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงยุติธรรม

การควบคุมพืชกระท่อมตามกฎหมายในต่างประเทศ สหประชาชาติ (UN) ยังไม่ได้ประกาศควบคุมพืชกระท่อมลงในบัญชีรายชื่อยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ แต่จาก World Drug Report 2013 ของสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ได้ขอความร่วมมือให้ประเทศที่เป็นสมาชิกพิจารณาและติดตามสถานการณ์ของสารออกฤทธิ์ ซึ่งมีพืชกระท่อมรวมอยู่ด้วย ซึ่งพบว่ากลุ่มประเทศในยุโรป เช่น ฟินแลนด์ โปแลนด์ เดนมาร์ก ลิทัวเนีย สวีเดน โรมาเนีย มีการควบคุมพืชกระท่อม สาร Mitragynine และ 7-Hydruxymitragynine สำหรับออสเตรเลีย พม่า รวมถึงประเทศไทย จะมีการควบคุมพืชกระท่อมภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ส่วนนิวซีแลนด์จะควบคุมสาร Mitragynine และพืชกระท่อม ภายใต้กฎหมาย Medicines Amendment Regulation จาก World Drug Report 2013 ของสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ให้ข้อมูลการแพร่ระบาดของพืชกระท่อมว่ามีการใช้พืชกระท่อมกันอย่างแพร่หลาย ในหลายประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีการรายงานการใช้พืชกระท่อมในประเทศเกาหลีใต้ โดยในปี ค.ศ. 2011 กลุ่มประเทศยุโรปเริ่มพบว่าการขายพืชกระท่อมทางอินเทอร์เน็ต

ในปัจจุบันประเทศไทยที่ได้ประกาศกำหนดให้ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ทำให้มีการบริโภคพืชกระท่อมในลักษณะเสรี ทำให้มีการเสพยากระท่อมโดยไม่คำนึงถึงสุขภาพ อีกทั้งเมื่อเสพยาแล้วมีอาการโรคจิตหวาดระแวง

เห็นภาพหลอน คิดว่าจะมีคนมาทำร้ายตน พุดจาไม่รู้เรื่อง มีอารมณ์ซึมเศร้า ก้าวร้าว กระวนกระวาย ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาและผลกระทบกับสังคมไทยได้ดังปรากฏตามภาพข่าวเป็นจำนวนมาก

สถานการณ์การเสพพืชกระท่อมแล้วเกิดปัญหาในสังคม ยังคงมีความรุนแรงและก่อให้เกิดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก แต่ผลจากปัญหาการเสพ พืชกระท่อมในลักษณะเสรีนั้น ในความเป็นจริงการออกกฎหมายและประกาศกำหนดให้ยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภท 5 ไม่ได้ช่วยลดปัญหาการใช้พืชกระท่อมในทางที่ผิด ทั้งยังส่งผลกระทบต่อเยาวชน โดยมีการคัดค้านการกระท่อมไปผสมกับส่วนผสมอื่น เช่น ยาแก้ไอ เพื่อทำให้เกิดอาการมึนเมา ซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่มีชื่อเรียกว่า “4x100” การขายใบกระท่อมตามท้องถนน โดยมีลักษณะเป็นแผงลอยตั้งอยู่ริมถนนและฟุตบอล การขายตามช่องทางออนไลน์ ทั้งที่เป็นข้อห้ามทางกฎหมาย จึงส่งผลกระทบกับการใช้ชีวิตของคนส่วนมากในประเทศ ส่งผลให้กฎหมายดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบในสังคมไทยได้

แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะได้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 และพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ซึ่งบัญญัติกำหนดมาตรการในการกำกับดูแล การนำเข้าหรือการส่งออกเพื่อส่งเสริมพืชกระท่อมให้เป็นพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ และเพื่อให้ประชาชนสามารถครอบครอง บริโภค และใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมได้ เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลทั้งบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อมแล้วก็ตาม แต่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวยังไม่อาจให้ความคุ้มครองได้อย่างครอบคลุม และยังไม่สามารถป้องกัน หรือแก้ปัญหาได้ในทุกมิติ ตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย ขาดต่อการปฏิบัติ และมีความลักลั่นไม่สอดคล้องกัน อันจะเห็นได้ชัดเจนจากการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นไปอย่างยากลำบาก เนื่องจากข้อกฎหมายที่ยังมีช่องว่างในการวินิจฉัยข้อกฎหมายถึงแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ชัดเจน สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้ และเพื่อให้มีแนวบรรทัดฐานที่ไม่เกิดความแตกต่างในเรื่องดังกล่าว

ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ยังไม่มีความชัดเจนเพียงพอ และยังไม่ครอบคลุมปัญหาอีกหลายประการ ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย นำมาสู่การถกเถียง การตีความบทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่ตรงกันในแต่ละหน่วยงานที่มีส่วนในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 อันนำไปสู่ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งยังก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ที่ใช้พืชกระท่อม อันอาจได้รับความเสียหาย หรือเกิดการกระทำผิดโดยไม่เจตนาอีกด้วย จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับพืชกระท่อม โดยมีประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก ความไม่ครอบคลุมของคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามมาตรา 4 ที่บัญญัติว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด” ซึ่งปัจจุบันหนึ่งในปัญหาสำคัญ และมีอัตราการเกิดขึ้นของปัญหาอยู่ในอันดับต้น ๆ คือ ผู้เสพพืชกระท่อมแล้วเกิดอาการ

หวากระแวง เห็นภาพหลอน คิดว่าจะมีคนมาทำร้ายตน พูดยาไม่รู้เรื่อง มีอารมณ์ซึมเศร้า ก้าวร้าว กระวน กระวาย ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาและผลกระทบกับสังคม เช่น เกิดอาการประสาทหลอนคิดว่าคนจะมาทำร้าย ตน จึงไปทำร้ายคนอื่นจนบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ซึ่งมีผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าวเป็นจำนวนมาก โดย กระบวนการในการดำเนินการแก่ผู้เสพที่กระทำผิดกฎหมาย ประกอบด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้ง เจ้าพนักงานตำรวจ เจ้าพนักงานปกครอง รวมไปถึงเจ้าพนักงานกระทรวงสาธารณสุขด้วย อีกทั้งการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดเพียงผู้เดียว เป็นการให้อำนาจที่ค่อนข้างมากและไม่ครอบคลุม ซึ่งไม่สอดคล้องกับการที่พืชกระท่อมได้ถูกปลดออกจากบัญชียาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 แล้ว โดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564

ปัญหาประการที่สอง การขายใบกระท่อมในลักษณะเร่ขาย หรือตั้งแผงลอย โดยที่พระราชบัญญัติ พืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ไม่ได้กำหนดมาตรการในการควบคุมการจำหน่ายใบกระท่อมในลักษณะดังกล่าว เอาไว้ ทำให้ให้เกิดปัญหาการขายในลักษณะ เร่ขาย หรือตั้งแผงลอยกระจายตัวอยู่เป็นจำนวนมาก สามารถ พบเห็นได้โดยทั่วไป ซึ่งส่งผลให้บุคคลทั่วไป หรือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี สามารถเข้าถึงการจำหน่ายใบ กระท่อมได้โดยง่าย ก่อให้เกิดปัญหาในการควบคุมและป้องกันการจำหน่ายใบกระท่อมของเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการเร่ขาย หรือตั้งแผงลอยขายใบกระท่อม สามารถเคลื่อนย้ายไปขายตามสถานที่ต่าง ๆ และสามารถหลบเลี่ยงการควบคุม ตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้

ปัญหาประการสาม ความไม่ชัดเจนในการกำหนดสถานที่ห้ามขายใบกระท่อม ตามมาตรา 25 ซึ่ง กำหนดห้ามขายใบกระท่อมในสถานที่ ดังต่อไปนี้คือ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก โดยเป็นเพียงการกำหนดสถานที่ ห้ามขายเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดระยะห่างจากสถานที่ห้ามขายตามมาตรา 25 เช่น จะต้องขายห่างจากหอพัก ตามกฎหมายว่าด้วยหอพักในระยะทางเท่าใด อันก่อให้เกิดปัญหาการขาย ใบกระท่อมใกล้เคียงกับสถานที่ ห้ามขายตามมาตรา 25 เป็นสาเหตุให้นักเรียน นักศึกษา หรือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี สามารถบริโภคใบ กระท่อมได้โดยง่าย ขาดต่อการควบคุมและป้องกันของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

ปัญหาประการที่สี่ อัตราโทษในการขายพืชกระท่อม ในการกำหนดอัตราโทษตามมาตรา 24 และ มาตรา 25 ของพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ที่หากผู้ขายฝ่าฝืนกระทำความผิดตามมาตรา 24 และ มาตรา 25 จะมีเพียงโทษปรับตามมาตรา 33 และมาตรา 34 เท่านั้น ซึ่งเป็นอัตราโทษที่ค่อนข้างต่ำ โดยหาก ผู้ขายฝ่าฝืน ไปขายพืชกระท่อมให้บุคคลต้องห้ามตามมาตรา 24 เช่น ไปขายให้บุคคลที่มีการตั้งครรภ์ อาจจะทำให้เกิดภาวะแท้งลูกได้ อันก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของผู้ซื้ออย่างร้ายแรง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลเสียที่ เกิดขึ้นกับบทลงโทษที่มีเพียงโทษปรับ จึงไม่สอดคล้องต้องกันและก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตามเมื่อมีการปรับแก้กฎหมายในการถอดพืชกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เพื่อสามารถใช้พืชกระท่อมตามวิถีชาวบ้านได้โดยไม่เป็นความผิดและไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ตลอดจน เป็นการส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะสามารถพัฒนาพืช

กระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจ บนรากฐานของชุมชนต่อไป รวมทั้งการสร้างมาตรการในการควบคุมป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้เข้าถึงพืชกระท่อมได้โดยง่าย และเอื้อประโยชน์ในการปฏิบัติงานแก่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565

จากการที่ได้ศึกษาถึงปัญหากฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

ปัญหาประการแรก ความหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 4 เห็นควรให้มีการแก้ไข

แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 4 จากเดิม ที่บัญญัติว่า

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความใน มาตรา 4 ดังนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง นักวิชาการศึกษาสาธารณสุขชุมชนหรือ เจ้าพนักงานอื่น ๆ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมอบหมาย”

ปัญหาประการที่สอง การขายใบกระท่อมในลักษณะเร่ขาย หรือตั้งแผงลอย ภายใต้พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 เห็นควรให้มีการแก้ไข

1) แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 10 วรรค 1 จากเดิมที่บัญญัติว่า

“ผู้ใดประสงค์จะนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความใน มาตรา 10 วรรค 1 ดังนี้

“ผู้ใดประสงค์จะนำเข้า ส่งออก หรือจำหน่ายใบกระท่อมต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต”

2) แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 25 จากเดิมที่บัญญัติว่า

“ห้ามผู้ใดขายใบกระท่อมในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(4) ขายโดยใช้เครื่องขาย”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความใน มาตรา 25 (4) ดังนี้

“ห้ามผู้ใดขายใบกระท่อมในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(4) ขายโดยใช้เครื่องขาย หรือเร่ขาย หรือตั้งแผงลอย”

ปัญหาประการที่สาม ความไม่ชัดเจนในการกำหนดสถานที่ห้ามขายใบกระท่อมตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 25 เห็นควรให้มีการแก้ไข

แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 25 จากเดิม ที่บัญญัติว่า

“ห้ามผู้ใดขายใบกระท่อมในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) สถานที่ศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(2) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

(3) สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก

(4) ขายโดยใช้เครื่องขาย

(5) ขายในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอื่นใด ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความใน มาตรา 25 ดังนี้

“ห้ามผู้ใดขายใบกระท่อมในบริเวณสถานที่ และภายในระยะห่าง 300 เมตร จากรั้วหรือแนวเขตของสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(2) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

(3) สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก

(4) ขายโดยใช้เครื่องขาย

(5) ขายในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอื่นใด ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด”

ปัญหาประการที่สี่ การกำหนดอัตราโทษในการขายพืชกระท่อมตามมาตรา 33 และมาตรา 34 ของพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 เห็นควรให้มี การแก้ไข

1) แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 33 จากเดิมที่บัญญัติว่า

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 24 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความใน มาตรา 33 ดังนี้

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 24 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาทหรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”

2) แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. 2565 มาตรา 34 จากเดิมที่บัญญัติว่า

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 25 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความใน มาตรา 34 ดังนี้

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 25 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

วิชัย ดิษฐประสพ. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2564.

ศูนย์การศึกษาปัญหาการเสพติด หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
บทสรุปของพืชกระท่อม. สงขลา: สำนักพิมพ์ ลีโอ ดีไซน์แอนด์พรินท์, 2563.

บทความ

ชัยวัฒน์ คำแหง. “การวิเคราะห์โทษปรับในกฎหมายพืชกระท่อม พ.ศ. 2565.” วารสารกฎหมายร่วมสมัย 7, 2 (2566): 34.

ธวัชชัย ทองโสภิต. “ประสิทธิภาพของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายพืชกระท่อม.” วารสาร
นิติศาสตร์ปริทัศน์ 12, 1 (2566): 58.

เอกสารอื่นๆ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. รายงานการพิจารณา ร่าง

พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2565.

สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์. “รายงานการศึกษาผลกระทบต่าง ๆ ในการควบคุมพืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ
ประเภท 5” ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง พืชกระท่อม. กรุงเทพมหานคร. 17-18
ตุลาคม 2548.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. แนวทางการควบคุมการใช้พืชกระท่อมเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ
สุขภาพ [Online]. Available URL: <https://www.fda.moph.go.th/sites/Narcotics>, 2568 (เมษายน,
20).